

Kromě finančních nákladů rozšiřuje opakování ročníku nerovnosti, protože podíl žáků ze znevýhodněného prostředí mezi těmi, kdo propadají, je vyšší. Sociálně slabší žáci, žáci, jejichž rodiče mají nízké vzdělání, nebo žáci pocházející z přistěhovaleckého prostředí a rovněž chlapci budou ročník opakovat s větší pravděpodobností než jiní žáci (OECD, 2011b). Opakování ročníku s sebou nese další prohlubování propasti v dosahování lepšího vzdělání mezi těmi, kdo propadnou, a jejich vrstevníky.

Akademické přínosy opakování ročníku jsou mizivé a mají krátkou životnost. Přesto některé studie uvádějí, že opakování ročníku může vykazovat i určité výhody (Allen a kol., 2009). Tyto výhody lze částečně vysvětlit tak, že žáci opakovaně pracují na stejném obsahu učiva. Avšak tyto zisky mají tendenci v dalších letech rychle odeznít. Na druhé straně má opakování ročníku dlouhodobé sociální a akademické negativní dopady. Zvyšuje pravděpodobnost, že žák nedosáhne žádné kvalifikace nebo pouze kvalifikace v rámci nižšího středního vzdělání, tedy druhého stupně základní školy (Jacob a Lefgren, 2009).¹

Kromě toho žáci obvykle vnímají opakování ročníku nikoliv jako příležitost, ale jako osobní trest a společenské stigma, což je může odradit od dalšího vzdělávání. Opakování ročníku je zdrojem stresu, pošklebování a šikany ze strany spolužáků (Yamamoto a Byrnes, 1987; Anderson, Jimerson a Whipple, 2005), což negativně ovlivňuje schopnost vážit si sebe sama a zvyšuje pravděpodobnost vysoce rizikového chování, neúspěchu ve škole a předčasného odchodu ze školy, jak již bylo uvedeno výše.

V mnoha zemích existuje pro školy jen málo pobídek, které by vzaly v úvahu, jak vysoké náklady klade opakování ročníku na celý systém. Vzhledem k tomu, že jednotlivé školy dostávají finanční prostředky podle počtu zapsaných žáků, nemusejí brát zvýšené náklady v potaz ani nést náklady na ztracené příležitosti (Field, Kuczera a Pont, 2008). A to je velmi důležité, protože alternativní praxe, které mohou snížit využívání opakování ročníků, například jasně zacílené a intenzivní intervence, naopak velmi často představují pro školu přímé náklady.

Možnosti politik, jak odstranit opakování ročníků

Celá řada zemí zavedla nebo právě zavádí reformy ke snižování počtu žáků, kteří opakují ročník (tabulka 2.1). Nicméně neexistuje lineární vztah mezi právními ustanoveními o opakování ročníku a mírou jejich skutečného využívání, což znamená, že hlavním důvodem, proč je opakování ročníku více využíváno v určitých zemích, je kultura (Eurydice, 2011). Přes rozhodnutí přijatá na centrálních úrovních, obvykle ministerstvy školství, zůstává opakování ročníku zcela běžnou praxí. Učitelé opakování ročníku značně podporují, protože jsou přesvědčeni o jeho účinnosti. Školy disponují jen malým počtem pobídek, jak míru opakování ročníků snížit, protože nenesou žádné náklady na tuto praxi. Proto opakování ročníku vyvolává nutnost zpracovat efektivní alternativní strategie a politiky, které by se zaměřily na změnu kultury ve školách a třídách.

Přítom celá řada alternativ vycházejících ze shromážděných poznatků je při potírání rozdílů ve vzdělávání mnohem efektivnější a nebrání rovnosti. Včasná podpora a ucelené hodnocení mohou předejít využívání opakování ročníků. Jakmile zpozorujeme mezery v učivu, automatický postup do dalšího ročníku s podporou, čímž omezíme opakování ročníku, je efektivnější strategie vedoucí k nápravě, než extenzivní využívání opakování ročníku.